

Gotowość

do czytania i pisania – praca z dzieckiem w przedszkolu

Wstęp

Okres wczesnego dzieciństwa jest niezwykle ważny dla kształtowania się osobowości dziecka . Jest to okres nabywania ważnych doświadczeń , a także pierwszy okres, którego nie obejmuje amnezja dziecięca. Dlatego na całym świecie poświęca mu się specjalnie dużo uwagi . W związku z tym wzrosło znaczenie wychowania przedszkolnego , które zaliczone zostało do naczelných zadań strategii oświatowej i podniesione do rangi powszechnego składnika systemu szkolnego.

Uznanie przedszkola za pierwszy szczebel w jednolitym systemie oświaty i wychowania wynika z dwojakiego rodzaju przesłanek :

„ 1 - Psychologiczno-pedagogicznych mówiących o olbrzymim znaczeniu okresu dzieciństwa dla rozwoju osobowości jednostki , o dużej plastyczności psychiki dziecka , dużej jego podatności na wszelkie oddziaływania wychowawcze.

2 –Społecznych wskazujących na fakt , że naszemu społeczeństwu , kierującemu się zasadami humanistycznymi , jednakowo bliski jest los każdego dziecka , niezależnie od tego, z jakiej rodziny się wywodzi”.^{2/}

Idea upowszechnienia realizowana jest w związku z przygotowawczą rolą przedszkola do działalności podejmowanej w szkole . Rokiem przełomowym jest rok 1977. Wówczas to do programów przedszkoli wprowadzono naukę czytania i przygotowanie do nauki pisania. Nastąpiło również upowszechnienie wychowania przedszkolnego dla wszystkich sześciolatków , czyli na rok przed rozpoczęciem nauki w szkole .Wprowadzenie tej zaczątkowej , specyficznej dydaktyki podzieliło prace pedagogiczna przedszkola na dwa okresy . Pierwszy obejmuje dzieci od 3 do 6 lat , drugi od 6 do 7 lat. Dało to podstawę do tworzenia klas zerowych w przedszkolach i szkołach .

Zagadnienie dotyczące gotowości dzieci 6-letnich do nauki czytania i pisania uczyniono przedmiotem naszych dzisiejszych rozważań.

^{2/} / Guz S. O zadaniach wychowania przedszkolnego i głównych formach działalności dziecka . „ Wychowanie w przedszkolu”. nr 11/83 s. 40

I-Gotowość do czytania i pisanie i jej rozwój u dzieci w wieku przedszkolnym.

„Czegośmy się dobrze nie nauczyli w najwcześniejszych dziecięcych latach , tego równie dobrze nie nauczymy się nigdy”.

S. Szuman

1.Specyfika uczenia się dziecka .

Argumentacja naukowa stwierdza ponad wszelką wątpliwość , że okres dzieciństwa zasadniczo waży na tym , kim się dziecko stanie , jak przebiegać będzie jego dalsze życie , co w nim osiągnie . Oznacza to , że lata dorosłości , kształt społeczeństwa i system wartości uznanych przez nie zależą w znacznym stopniu od jakości oddziaływań wychowawczych . Nigdy już w wieku dojrzałym nie przeżywamy tak intensywnie i nie przyswajamy sobie tak szybko nowych doświadczeń , wiadomości i obrazów .

Uczenie się dziecka w wieku przedszkolnym jest procesem złożonym i dynamicznym , opartym na działaniu czynników zarówno biologicznych , kulturowych jak i społecznych . Uświadomienie sobie złożoności tego procesu nakłada na nauczyciela przedszkola uwzględnienia w pracy dydaktyczno-wychowawczej specyficznych elementów uczenia się naszych wychowanków .

Specyfika rozwoju i uczenia się dziecka w wieku przedszkolnym polega między innymi na tym ,że uczy się ono przede wszystkim spontanicznie , w każdych okolicznościach, mimowolnie , często przypadkowo , w toku konkretnego działania , przy wykorzystaniu rzeczywistych przedmiotów lub ich symbolicznych zastępników .

W pedagogice przedszkolnej nazywa to się **uczeniem okazjonalnym** . Dzieci robią to , co zgadza się z ich zaciekawieniami . W organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego nauczycielka przedszkola winna uwzględnić owe specyficzne elementy uczenia się. **„Pomyślna jest więc sytuacja przedszkolaka , kiedy to program nauczyciela staje się jego wewnętrznym programem .”**^{3/} Aby tak się stało niezbędnym staje się poznanie

^{3/} / Kowalczyk D. Weselińska L. Czytanie i pisanie w praktyce przedszkolnej

„ Wychowanie w przedszkolu .” nr 1/96, s.18

zainteresowań , możliwości i osiągnięć wychowanków . Pobyt dzieci w przedszkolu stwarza niezliczone okazje i możliwości do prowadzenia szczegółowej obserwacji , poznawania pojawiających się u dzieci zaciekawień słowem drukowanym , rozwoju słuchu fonematycznego, spostrzegawczości słuchowej , wzrokowej , postępującej koordynacji wzrokowo-ruchowej istniejących możliwości przyswajania nowych treści kształcących . Niezbędnym staje się prowadzenie odpowiednio ukierunkowanej obserwacji pedagogicznej , dokonywanie analizy uzyskanych wyników , wyciąganie wniosków, a co za tym idzie , podjęcie określonego kierunku oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych . Powyższe działania umożliwiają nam uzyskanie odpowiedzi na pytanie „na którym szczeblu drabiny rozwoju znajdują się nasi wychowankowie ”.

Z drugiej zaś strony podkreślić należy **znaczenie zabawy** jako podstawowej formy aktywności dziecka w tym wieku. Aktywność zabawowa dziecka przedszkolnego jest naturalną potrzebą rozwojową . Towarzysząca jej radość, nastawienie emocjonalne , poczucie zadowolenia z osiągniętego sukcesu to czynniki wpływające pozytywnie i stymulująco na jego rozwój .

Powinnością edukacyjną nauczycielki przedszkola jest więc organizowanie sytuacji oraz stwarzanie warunków do rozwoju aktywności zabawowej dziecka. Kształtowanie gotowości do czytania i pisania winno więc odbywać się przy okazji zabawy. Celem pracy pedagogicznej w przedszkolu nie jest więc nauka czytania i pisania lecz zabawa , a przy okazji nauka .Zabawa w czytanie musi być więc przyjemnością i od samego początku budzić pozytywne skojarzenia. Dopiero wówczas można liczyć na to ,że dziecko się w tej zabawie rozsmakuje „**Proces uczenia się powinien być radością najwyższego rzędu, bo to naprawdę jest największa zabawa w życiu**”.^{1/}

Ten sposób postępowania nauczyciela przedszkola stwarza szansę na wytworzenie u dziecka pozytywnego nastawienia do nauki i otwartości na otaczającą go rzeczywistość społeczno – kulturową i ekonomiczną XXI wieku.

W dobie szybkiego rozwoju nauki , techniki , zmian następujących w komunikowaniu i sposobach przemieszczania się ludzi , znajomość znaku, symbolu , umiejętność sprawnego posługiwania się słowem pisanym staje się zjawiskiem ułatwiającym poruszanie w zmieniających się strukturach społeczno-ekonomicznych. Sprawne posługiwanie się słowem pisanym stanowi narzędzie niezbędne w poznawaniu,

^{1/} / Doman G.J.: Jak uczyć małe dziecko czytać . Bydgoszcz 1992r. „Excalibur”.

zmienianiu otaczającej rzeczywistości , zdobywaniu wiedzy , samodzielnym jej porządkowaniu i ocenianiu.

2.Czytanie i pisanie – nowy język dziecka .

Dziecko w wieku przedszkolnym, zbliżające się do progu szkolnego pragniemy wyposażyć w odpowiednie nawyki, umiejętności , sprawności oraz szereg wiadomości o otaczającej je rzeczywistości .

Istotną umiejętnością ,szczególnie cenioną przez rodziców i nauczycieli jest umiejętność czytania i pisania .

Współczesne poglądy psychologów i pedagogów na proces czytania i pisania zbliżone są do poglądów dotyczących nauki mówienia. Dziecko chcąc komunikować się z otoczeniem , metodą prób i błędów dokonuje odpowiedniego doboru słów celem uzyskania odpowiedniej reakcji osoby dorosłej . Motywacją do nauki mówienia jest naturalna potrzeba komunikowania się z otoczeniem . Dążenie do opanowania mowy pisanej wynika również z potrzeby komunikowania się z innymi i rozumienia sensu słowa pisanego „Czytanie, podobnie jak pisanie jest jedną z form komunikowania się człowieka z otoczeniem w sposób pośredni , a pośrednikiem tym są litery i ich dźwiękowe odpowiedniki –głoski”.^{1/}
Istnieją więc cztery równoległe umiejętności komunikowania wspierające się nawzajem w rozwoju , są to :mówienie , słuchanie , czytanie i pisanie. Umiejętności te ą ze sobą wzajemnie skorelowane . Właściwe opanowanie umiejętności mówienia i słuchania warunkuje opanowanie umiejętności czytania i pisania. Dzieci uczą się języka mówionego bez instrukcji , w sposób samoczynny. Opanowanie umiejętności czytania i pisania wymaga jednak ukierunkowania i pomocy ze strony dorosłych .

Efekt pracy dorosłych zależy w dużej mierze od pozytywnej motywacji wytworzonej u dziecka , zrozumienia znaczenia tych umiejętności jako pośrednich środków przekazu i odbioru informacji , dostarczenia właściwych wzorów oraz wytworzonego zainteresowania książką i słowem pisany. Samodzielne czytanie pojawia się dopiero u dzieci w pierwszych latach szkoły podstawowej . Dlatego tak wiele zależy od nauczyciela przedszkola , który jest pośrednikiem między dzieckiem a książką . „**Jeśli małemu dziecku**

^{1/} / Brzezińska A. Praca zbiorowa Czytanie i pisanie –nowy język dziecka WSiP ,
 Warszawa 1987 r. s. 35

nie dostarczymy żadnych zabawek , będzie ono je sobie sporządzać z kamyków , patyków , czy otaczających je przedmiotów domowego użytku. Potrzeba zabawki , a raczej potrzeba manipulowania przedmiotami jest bowiem u dziecka samoistna i wynika z jego rozwoju . Nie będzie ono natomiast odczuwało braku książki ,chęci do pisania i czytania jeśli w ogóle nie będzie się stykać ze słowem pisanym. Potrzeba kontaktu z książką jest faktem kulturowym i musimy ją sami budować u dziecka w procesie wychowania”. Toteż zależnie od środowiska wychowawczego , już małe dziecko zostaje w określony sposób nastawione do słowa pisanego , do wartości książki jako nośnika informacji . Z czasem samo odkrywa rolę kodu językowego jako odpowiednika dźwięków mowy , a także znaczenie czytanych słów .Zmianie zaczyna ulegać jego ogólne nastawienie wobec własnej aktywności , wobec samego siebie i otaczającej je rzeczywistości.

W im większym stopniu będzie to nastawienie na poznanie , odkrywanie , badanie , samodzielne próbowanie różnych dróg działania , rozwiązywanie trudności , czyli w im większym stopniu będzie to własna , twórcza aktywność dziecka tym lepsze będą warunki do rozwoju nowego języka jakim jest czytanie i pisanie.

3. Gotowość do czytania i pisania w szerokim ujęciu

Gotowość dziecka do nauki czytania i pisania ma miejsce wówczas , gdy zdobędzie ono doświadczenia umożliwiające mu osiągnięcie sukcesu , a nie wówczas gdy osiągnie odpowiedni wiek . J. Piaget i J. Bruner w swych poglądach zwrócili uwagę na znaczenie czynnika stymulacyjnego. Stwierdzili , że w odpowiednim , sprzyjającym , tzn. stymulującym i aktywizującym poznawczo otoczeniu , dzieci w procesie integracji mogą uczyć się więcej. „Gotowość zatem nie jest stanem , na który wystarczy po prostu czekać , ale trzeba ją wykształcić”.^{1/}

Wynika z tego , iż oddziałując w odpowiedni sposób na dziecko można przygotować je do szybszego rozpoczęcia nauki w zakresie czytania i pisania .Chcąc przygotować je w sposób właściwy należy umożliwić mu wykonywanie różnego typu działań , w toku których będą kształtowane umiejętności stanowiące podstawę do właściwej nauki czytania i pisania . Gotowość dziecka do podejmowania działań charakterystycznych dla nauki szkolnej uwarunkowana jest w dużej mierze przez „czynniki zewnętrzne , środowiskowe ,

^{1/}Bruner J.: Poza dostarczone informacje . Warszawa 1978r. PWN , s.778

a przede wszystkim przez środowisko rodzinne oraz instytucje powołane do sprawowania opieki i wychowania małego dziecka , czyli przedszkola”.^{2/} Dziecko bowiem na określonym etapie rozwojowym dysponuje możliwościami uwarunkowanymi osiągniętym poziomem rozwoju w poprzednich etapach i czynnikami wewnętrznymi , przy czym realizacja tych możliwości uzależniona jest od szeregu konkretnych warunków , wśród których ważną rolę odgrywa uczenie się. W aktualnej rzeczywistości wychowawczo-dydaktycznej warunki te tworzy dziecku przedszkole jako instytucja wychowawcza , w ścisłej współpracy z rodziną.

Kształtowanie gotowości do czytania i pisania ma miejsce w przedszkolu już w grupie trzylatków . Kontynuowane jest na coraz wyższym poziomie i wzbogacane stopniowo o nowe elementy . Osiągnięty przez dziecko kończące edukację przedszkolną poziom umiejętności i wiadomości jest efektem pracy dydaktyczno-wychowawczej prowadzonej przez cały okres pobytu w przedszkolu. W tym ujęciu kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania staje się procesem ,który winien mieć planowy i systematyczny charakter, uwzględniać możliwości rozwojowe dzieci oraz kolejność i stopień trudności wprowadzanych i opracowywanych zagadnień . Za organizację owego procesu bezpośrednio odpowiedzialny jest nauczyciel przedszkola . Praca nauczyciela w okresie przygotowującym dziecka do nauki czytania i pisania polega na zastosowaniu szeregu oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych . Działania te są następujące:

- Zabiegi o charakterze ogólnorozwojowym w tym: wzbogacanie wiadomości dziecka o otaczającym świecie , wzbogacanie zasobu słownikowego i pojęciowego, kształtowanie umiejętności komunikatywnego wypowiedzania się , rozwijanie wrażliwości wzrokowej , słuchowej , koordynacji wzrokowo-ruchowej koncentracji uwagi , pamięci , sprawności ruchowej .

- Rozwijanie zainteresowania książką oraz budzenie pozytywnej motywacji do samodzielnego czytania.

- Kształtowanie umiejętności dokonywania analizy i syntezy słuchowej wyrazów (na materiale dźwiękowym), słuchowo-wzrokowej(na materiale dźwiękowym i literowym) oraz wzrokowej (na materiale literowym) .

- Zaznajomienie z istotą symbolu graficznego oraz stwarzanie sytuacji umożliwiających tworzenie i odczytywanie prostych wyrazów , zdań , czytanie krótkich tekstów aż do kształtowania umiejętności czytania ze zrozumieniem , czytania krytycznego i twórczego.

^{2/} Wilgocka –Okoń B.: „Wychowanie w przedszkolu”. Nr 1/2000 ,s.5.

- Stwarzanie warunków do swobodnej działalności artystyczno - konstrukcyjnej.
- Doskonalenie sprawności ręki oraz umiejętności kreślenia różnych form kształtów , odtwarzania znaków literopodobnych .

W praktyce pedagogicznej wyodrębnione działania wzajemnie się przenikają i łączą w określoną całość. Nauczyciel nie może więc każdego działania traktować w sposób odrębny . Należy do niego stale powracać , a ćwiczenia wykonywane z dzieckiem powtarzać i utrwalać dozując odpowiednio stopień trudności zadań z uwzględnieniem dwóch płaszczyzn : subiektywnej i obiektywnej. Nauka czytania i pisania bowiem winna być połączona z realizacją celów istotnych dla dziecka . Przynosiła ona będzie wówczas spodziewane efekty w dwóch wymienionych wyżej płaszczyznach : obiektywnej , tzn. dziecko opanowuje umiejętność czytania i pisania zgodnie z celami , jakie zakładał nauczyciel , i subiektywnej , tzn. cele dziecka są zgodne z celami nauczyciela , towarzyszy temu poczucie zadowolenia z pokonywania różnorodnych trudności i osiągniętego sukcesu . „Im bardziej dziecko potrafi traktować uczenie się jako odkrywanie czegoś , a nie jako uczenie się o czymś , tym silniej wystąpi u niego tendencja na zasadzie autonomicznego samonagradzania , a jeszcze lepiej – na zasadzie nagrody , jaką stanowi odkrycie”.^{1/}

W realizacji działań dydaktyczno-wychowawczych ukierunkowanych na kształtowanie gotowości do czytania i pisania należy przestrzegać następujących zasad :

- praca nauczyciela powinna opierać się na gruntownym poznaniu „mocnych” i „słabych” stron dziecka , stosowane ćwiczenia winny być stopniowane pod względem trudności i dostosowane do możliwości rozwojowych wychowanków,
- musi być połączona z realizacją celów istotnych dla dziecka by przynosiła efekty w dwóch płaszczyznach „obiektywnej” i „subiektywnej”, opierać się głównie na działalności dziecka , stwarzać mu warunki do realizacji własnych pomysłów poprzez różne formy aktywności ,
- nauczyciel musi uwzględniać znaczenie zabawy jako podstawowej formy aktywności dziecka w okresie przedszkolnym i organizować pracę w formie zabawowej z wykorzystaniem atrakcyjnych , różnorodnych pomocy dydaktycznych ,
- czas trwania ćwiczeń powinien być dostosowany do psychofizycznych możliwości dziecka, ćwiczenia nie mogą być wydłużane w czasie, aby nie powodowały zmęczenia i zniechęcenia,
- powinny im towarzyszyć próby samokontroli podejmowane przez dziecko ,

^{1/} / Bruner J. : Poza dostarczone informacje . Warszawa PWN 1978r. s. 669

- ćwiczeniom powinno towarzyszyć rozsądne udzielanie pomocy ze strony nauczyciela , zachęcanie , podsuwanie pomysłów , inspirowanie.

W ujęciu psychologicznym czytanie i pisanie są procesem obejmującym sferę czynności psychomotorycznych , sprawność analizatorów: wzrokowego , słuchowego , kinestetycznego , myślenia oraz sferę procesów emocjonalno-wolicjonalnych .

A. Brzezińska proponuje „szerokie” ujęcie umiejętności czytania i pisania , w którym wyróżnia trzy nawzajem uzależnione od siebie aspekty : techniczny , semantyczny , krytyczno-twórczy . Sferze psychomotorycznej odpowiada techniczny aspekt czytania . Są to umiejętności cząstkowe dotyczące rozpoznawania i różnicowania liter , sposobu ich odczytywania , składania w sylaby , wyrazy, zdania oraz pisania.

Semantyczny aspekt czytania wiąże się ze sferą myślenia . Jest to aspekt znaczeniowy dotyczący kojarzenia rozpoznawanych znaków z ich znaczeniem . Istotą tego aspektu jest czytanie ze zrozumieniem , pisanie ze świadomością tego co się pisze – co się chce napisać. Aspekt krytyczno-twórczy odpowiada sferze procesów emocjonalno- motywacyjnych . Są to takie umiejętności , dzięki którym dziecko potrafi ustosunkować się do przeczytanego tekstu , ocenić jego treść , znaczenie . Istotą tego aspektu jest refleksyjny , krytyczny stosunek do odczytywanych treści i ich znaczeń .^{1/}

Powyższe aspekty umiejętności czytania i pisania ujmuje Brzezińska w formie skróconej poprzez pytania :

„aspekt I - techniczny – „jak?” (technika czytania i pisania),

aspekt II - semantyczny – „co?” (czytanie ze zrozumieniem),

aspekt III - krytyczno-twórczy – „po co ?” (czytanie krytyczne i twórcze)”^{2/}

Każdy z tych aspektów jest jednakowo ważny i nie można żadnego pominąć gdyż są one nawzajem uwarunkowane i od nich zależy w jakim stopniu dziecko opanuje nowy sposób komunikacji zwany mową pisaną .

Konsekwencją przedstawionego wyżej szerokiego ujęcia umiejętności czytania i pisania jest szerokie ujęcie gotowości do czytania i pisania . Gotowości rozumianej jako „ stan w rozwoju dziecka , będący rezultatem dojrzewania oraz dotychczasowego treningu wychowawczego przede wszystkim na terenie rodziny , który czyni je wrażliwym na znaki ,

^{1/} / Por. Brzezińska A.: Gotowość dzieci w wieku przedszkolnym do czytania i pisania . Poznań 1987r. UAM.

^{2/} /Brzezinska A. (red):Czytanie i pisanie – nowy język dziecka .Warszawa , WSiP ,1987r. s .37.

ich istotę i znaczenie w procesie komunikowania się ludzi, a jednocześnie gotowym do odnoszenia korzyści ze wskazówek otoczenia dotyczących opanowania umiejętności czytania i pisania.^{3/} Podobnie jak umiejętność czytania i pisania, gotowość ujmowana jest w trzech aspektach:

I- Gotowości psychomotorycznej, której istnienie jest warunkiem opanowania techniki czytania i pisania.

II- Gotowości słownikowo-pojęciowej, która wiąże się z zasobem doświadczenia psychologicznego i językowego, warunkuje właściwe rozumienie znaczeń typu *explicite* i typu *implicite*.

III- Gotowości emocjonalno-motywacyjnej, której istotą jest odkrywanie istnienia mowy pisanej, zasad nią rządzących i rozumienia jej znaczenia w procesie porozumiewania się ludzi oraz przekazu doświadczenia kulturowego.

Wymienionym wyżej aspektom towarzyszą określone umiejętności cząstkowe, których opanowania oczekuje się od dziecka na tym etapie. W przypadku pierwszego aspektu będą to: rozpoznawanie i różnicowanie znaków, symboli graficznych, znajomość liter, odwzorowywanie różnych znaków, pisanie znaków literopodobnych lub liter, wyróżnianie różnic w znakach, literach, łączenie znaków w pary wg. określonej cechy itd.

Ukształtowanie się u dziecka powyższych umiejętności jest możliwe wówczas, gdy zostaną spełnione określone warunki. Są to: ustalona lateralizacja, wysoka sprawność ręki dominującej, poprawna wymowa, prawidłowy poziom rozwoju percepcji wzrokowej, słuchowej, koordynacji wzrokowo-ruchowej, rozwój ogólnej sprawności ruchowej, uwagi i pamięci dziecka oraz procesów myślowych.

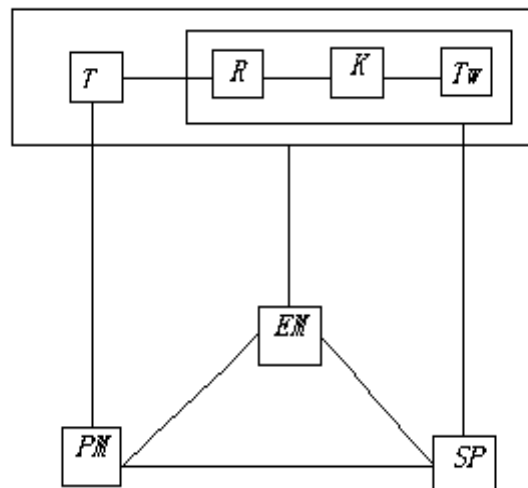
Aspekt drugi gotowości do czytania i pisania odpowiada drugiemu aspektowi umiejętności czytania i pisania. Istotą tego poziomu jest czytanie ze zrozumieniem. Aby dziecko mogło zrozumieć czytany tekst musi posiadać: bogaty zasób słownika czynnego, umiejętność podejmowania swobodnych wypowiedzi, komunikatywnego wypowiedzania się, rozumienia mowy innych, określony poziom wiedzy o kulturze, społeczeństwie, technice. Ważne są także właściwości myślenia dziecka w tym: klasyfikowanie, porównywanie, wnioskowanie, uogólnianie, dokonywanie analizy i syntezy.

Poziom trzeci emocjonalno-motywacyjny wiąże się bezpośrednio z wytworzeniem u dziecka pozytywnego nastawienia do nauki czytania i pisania, rozwijania

^{3/} / j.w. s.43/44

zainteresowania książką w tym słowem pisanym i czytanim . Chodzi tu również o wzbudzenie takiej motywacji do nauki czytania i pisania , by objawiała się ona samodzielnymi poszukiwaniami dziecka , zadawaniem pytań , samodzielnym dążeniem do opanowania tych dwóch umiejętności . Dziecko o odpowiednio ukształtowanej motywacji szybciej opanowuje umiejętność czytania i pisania oraz nabiera krytycznego i twórczego stosunku do odczytanego tekstu. Na poziomie wieku przedszkolnego aspekt trzeci nabiera szczególnego znaczenia . Przy braku pozytywnej motywacji cele nauczyciela nie staną się celami dziecka .

Zależność między aspektami gotowości do czytania i pisania oraz odpowiadającymi im aspektami umiejętności czytania i pisania w sposób graficzny można przedstawić następująco:

Umiejętność czytania i pisania:
 T- technika czytania i pisania
 R – czytanie i pisanie ze zrozumieniem
 K- czytanie i pisanie krytyczne
 Tw- czytanie i pisanie twórcze

Gotowość do czytania i pisania:
 PM- gotowość psychomotoryczna
 SP -gotowość słownikowo-pojęciowa
 EM- gotowość emocjonalno-motywacyjna

Rys. 1. Gotowość do czytania i pisania a umiejętność czytania i pisania^{1/}

Kształtowanie gotowości do czytania i pisania przypada na okres przedszkolny. Zatrącenie tego okresu może mieć niekorzystne w skutkach konsekwencje w postaci

^{1/} / Brzezińska A. Praca zbiorowa Czytanie i pisanie – nowy język dziecka . Warszawa 1987 r. WSiP s. 47

niepowodzeń szkolnych . Nauczyć dziecko liter można w ciągu kilku tygodni, niejednokrotnie w ciągu kilku dni . Kształtowanie gotowości wymaga czasu , spokojnego usystematyzowanego , konsekwentnego oddziaływania , idącego w kierunku rozwoju umiejętności , wiadomości stanowiących podstawę sukcesu i pozytywnego nastawienia dziecka do przyszłej nauki w szkole.